

## ОБСЪЖДАНЕ НА ИЗВЕСТИЯТА НА ИНСТИТУТА ЗА ЛИТЕРАТУРА

В началото на м. ноември 1962 г. научният съвет на института проведе пазширено заседание, на което бяха обсъдени Известията на Института за литература (брой 7 брой до 11 включително). Доклад за Известията изнесе ст. научен сътрудник Стойко Божков. Той проследи историята на това институтско издание, неговия характер и задачи, кръга на неговите сътрудници, характерните му постижения и слабости.

След това бяха зададени въпроси на докладчика, на които той отговори. В изказванията взеха участие 11 научни сътрудници.

Искра Панова сподели свои впечатления от последните книжки на Известията. В тях има един дял материали, които са ясно определени по жанр — публикации и научните съобщения. По тяхната научна стойност не може да се спори. После идва един раздел студии и статии, които се намират на по-първичен стадий на научна обработка. Те са нещо средно между документални материали и историко-литературни изследвания. Това са работите, които заемат главния дял от публикуваната продукция в Известията. Съвсем липсват материали на съвременна тема, а също и теоретични изследвания. Получава се впечатление за тематичен разнороб. Единствено томът, посветен на Смирненски, е тематично целенасочен. Получава се така, че статиите и изследванията, които са свързани с по-актуални въпроси, отиват в сп. „Литературна мисъл“, по-крупните трудове се публикуват като отделни книги, а за Известията остават неща, които са свързани преди всичко с по-старата литература.

Какво следва да се направи за подобряване на Известията? Според Панова трябва да се намери начин изданието да стига до повече читатели. Целесъобразно е да се измени самата концепция за Известията, те да станат годишни сборници на института, които да бъдат с тематични центрове. Отделните броеве следва да се

планират, да имат целенасоченост, отделният том да се изгражда около един тематичен кръг от проблеми. Необходимо е в редакцията да влезат по-млади хора, а също така редакцията да работи в тесен контакт с редакцията на „Литературна мисъл“.

Георги Димов изясни някои причини, които са довели до сегашните слабости на Известията. Но слабостите не бива да ни водят към nihilistично отношение. Известията изиграха положителна роля за развитието на нашата историко-литературна наука след 9 септември. Ако се направи преглед на отделните книжки от началото досега, ще се види как се е развивал научният колектив на института. За съжаление, докато по-рано в Известията участваха сътрудници от всички степени на нашата йерархия (академици, член-кореспонденти, професори), през последните години голяма част от тях не участва в Известията. Това се отразява върху облика на изданието. Димов оспори изказаната мисъл, че Известията трябва да получат характер на институтски сборници. Трябва да сме наясно за техния профил: те не са нито списание, нито сборник, те са именно Известия на един научен институт. Сборниците са нещо отделно, те ще се издават, но те не могат да заместят Известията. Не е голяма беда, че в Известията липсват обобщаващи статии по възлови проблеми на литературознанието. В тях се печатат специални приноси по отделни въпроси, които са в обсега на литературознанието. В тях преобладава историко-литературен материал. Разбира се, сега, когато институтът е нараснал, дължили сме да разнообразим Известията. В тях могат да се печатат материали за развитието на литературно-критическата и теоретическата мисъл у нас, материали по въпросите на стихознанието и пр., които фигурират в плановете на института.

Людмил Стоянов намира доклада на Ст. Божков за правилен. Той изтъква, че положението с Известията отразява и

някои по-обща наши недостатъци. Неправилното отношение на някои литературни среди към самия институт се пренесе и върху Известията, на тях също се гледаше пренебрежително. Сега, след XXII конгрес на КПСС и Ноемврийския пленум на нашата партия, в нашия културен живот настъпва подем. Ето защо и Известията следва да се поставят на такива начала, че да обхващат сътрудниците от целия институт. Необходимо е да се реформира редакцията на Известията. За себе си др. Людмил Стоянов настоя да бъде освободен от редакцията, тъй като той фигурира като редактор, но поради заетост не е могъл да взема активно участие в редактирането. Той предлага в редакцията да влязат хора, които са тясно свързани с дейността на института.

Минко Николов посочи, че трябва да видим къде точно е мястото на Известията в системата на институтските издания. Липето на института се отразява в отделните книги, които научните сътрудници публикуват, в списание „Литературна мисъл“ и на трето място в Известията. Ето защо е необходимо да се види определено профильт на Известията. Те, за разлика от списанието, поместват по-малко материали от злободневен характер. Работите в тях имат по-тясно научен характер и по-специални обекти на изследване. Затова и тиражът на изданието не е голям.

Николов се сприя на някои методологически въпроси. Той разгледа няколко публикации в Известията, посветени на историята на българската литература след Освобождението, и констатира по-обща слабости и увелчения от методологическо естество. Често пъти авторите не правят разграничение между историко-литературното и трайното литературно значение на дадено творчество, което изследват. Те дотам се влюбваат в темата си, че дори ранни и случайни работи на писателя започват да им изглеждат крупни и значителни. Получава се хиперболизация в оценките, а понякога и изкуствена модернизация от съвременни позиции, когато се правят пресилени изводи въз основа на нищожни факти. В заключение Николов предложи да се разшири тематичният кръгзор на Известията, в отделните броеве да се осъществяват тематични цикли, да се въведе раздел „Критика и библиография“, където да се разглеждат по-кардинални трудове на нашето литературознание.

Ефрем Каранфилов споделя основните мисли на изнесенния доклад. Той смята, че е необходимо отделните броеве в Известията да имат свой профил, да бъдат центрирани. Материалите, предназначени за Известията, трябва да имат научни качества. Редколегията е длъжна

да изработва свой план, да го съобразява с плановете на отделните секции и координира с общоинститутския план. Необходимо са сериозни организационни мерки, за да се получи по-висока степен на научност на поместените материали.

Васил Колевски изтъкна, че оформеният вече профил на Известията трябва да се запази. Там следва да се печатат главно историко-литературни материали с проблемен характер. Хубаво е, ако се постигне центриране на отделните токове около известен проблем, както е оформен например томът за Смирненски. Налага се редакцията да помисли как по-добре да се популяризират Известията, особено в чужбина.

Христо Дудевски посочи характеристиката в доклада като явна, но същевременно той не е съгласен с нотките на отбранителен тон в доклада. Томовете на Известията се компектуват главно с оглед на работите, представени в научния съвет от отделните секции. Ето защо по-важно е да участвуваме като сътрудници в Известията, отколкото да стоим настрана и отричаме всичко писано в тях. Томът за Смирненски прави наистина хубаво впечатление, но ние не бива да изпадне в другата крайност, да търсим на всяка цена тематичен център.

Иван Цветков подчерта, че Известията са връстник на института и те отразяват неговата история и неговото развитие. За да се уточни профильт им, необходимо е да се проучат някои сродни издания в Съветския съюз, където се правят опити да се съчупи шаблонът и се разшири кръгът на проблематиката в подобни издания.

По-нататък Цветков се сприя на отделни материали из областта на руската и съветска литература, а също и за българо-руските литературни връзки и взаимоотношения. В публикувани работи на някои автори този въпрос за литературните взаимодействия се разглежда твърде опростено и вулгаризирано, правят се груби и необезбедителни аналогии. В Известията проличава също така нещо, от което най-много страдаме — погрешната описателна методология. Това задължава бъдещата редакция на Известията да повиши своите изисквания. Не бива да съществува абсолютна зависимост на редакцията от научния съвет. Редакцията може да излезе със свое становище и да вънесе някой материал, който не отговаря на по-високите изисквания, независимо че материалът е минал през научния съвет.

Величко Вълчев е съгласен с мисълта на докладчика, че неостъжните на Изес ната организираност са остъжните на секциите. Планът, който съставя редакцията, не може да бъде отделен и различен от

плана на института. Трябва обаче да се прави подбор и да се търси начин за разнообразяване на материалите от отделните секции. Нека помислим как да свържем Известията по-тясно с практиката на учителите в средните училища.

Стоян Каролев изтъкна, че въпросът за тиража и обема на изданието съвсем не е маловажен. Известията не стигат до чителите, те мъчно могат да си ги купят. По-добре е може би вместо да издаваме годишно по един огромен том, да издаваме два или три тома с по-малък обем. Може да се осигури отделен том с научни съобщения, друг том по стара литература, трети — по нова, четвърти — по съвременна литература. Хората избягват да печатат в Известията, защото се страхуват, че няма да достигнат до чителите, че техните работи могат да останат небелязани.

Илия Конев се спира на въпроса за популяризирането на Известията в чужбина. Той е установил, че те липсват в университетските библиотеки дори на редица братски нам или съседни страни. Той изтъкна неправилната система за коноруване на материалите в Известията.

Стойко Божков взе отношение по станалите разисквания. Той изтъкна, че на обсъждането са поставени много проблеми, които следва да се обмислят спокойно и след това да се вземат съответни решения.

По въпроса за облика и характера на Известията: той е установен чрез правилник на Академията и не може да се изменя. Решението е в Известията да се печатат само работи с приносен характер. Известията могат да излизат 3—4 пъти в годината, като съдържат творчески разработени проблеми и тогава те ще будят и творчески мисли. Сега институтът е значително нараснал, в отделните секции се планират твърде разнообразни материали и едно проблемно центриране на отделните книжки е мъчно осъществимо. Но може да се направи нещо друго: отделните секции да пълнят със свои материали отделен том. Напр. секцията по руска и съветска литература може да организира такъв том във връзка със Славистичния конгрес.

Дискутира се въпросът за необходимостта от повишаване на теоретическото и научно равнище на материалите в Известията. Трябва да се направят всички усилия, за да минем на нова, по-висока степен в работата и качеството на Известията.

Говори се за свързване на изданието с по-широк читателски кръг. Тиражът от 1200 броя не е малък, но той не винаги се използва. Не бива да се забравя, че нашите Известия развиват науката, а не

я популяризират. Общо взето нито един значителен научен принос не е останал без отклик.

Накрая др. Божков апелира към редакцията на сп. „Литературна мисъл“ да проявява по-голяма отзивчивост към институтските издания, да прави преглед на всяка нова книжка от Известията.

Проф. Георги Цанев обобщава резултатите от обсъждането. Той изтъкна, че разговорът е преминал делово и резултатно. За съжаление ние правим това обсъждане твърде късно. Под печат е вече XIII том, а досега ние можехме да направим няколко обсъждания. Ръководството на института заедно с редакцията на Известията ще обмислят всички препоръки, които се направиха тук. Явно е, че досегашното редактиране и оформяване на Известията не бива да ни задоволява. Сега, когато институтът е нараснал, ние трябва да издаваме Известията така, че те да отразяват само действителни научни приноси, да се отърсят от досегашните слабости и да излизат редовно, без закъснение. В редица от статите личат характерни недъзи, за които се говори тук. Някои от тези трудове не могат да ни задоволят нито стилово, нито композиционно. Те са изпълнени с ненужни неща, с много словие и цитатничество. Нанстина не се прави винаги разлика между онова, което притежава историко-литературно значение и онова, което има художествена ценност. Редакцията в такива случаи не се е показала достатъчно бдителна. Въпреки че има зависимост между Известията и научния съвет, редакцията разполага с правото да връща материали за ново преразглеждане. Научният съвет дава редица препоръки, но той не е в състояние да провери дали препоръките са взети под внимание. Самите секции не бива да допускат в научния съвет и в Известията да постъпват работи, от които секцията не е доволна. Ръководителите на секциите са длъжни да следят за високото качество на работите, които се предлагат за научния съвет и за Известията.

Планът на Известията е отражение, част от плана на института. Новата редакция, която ще трябва да сформираме в най-скоро време, трябва да прегледа плана на института и да си направи свои отделен план. Нека се набележат някои по-крупни издания на Съюза на писателите и на Университета, които да бъдат обсъдени по-широко в нашите Известия.

Проф. Цанев се спира и на някои практически организационни въпроси около издаването на Известията. Той сумира общите мнения, че редакцията в най-скоро време трябва да бъде обновена и подмладена.